

Welke factoren spelen een rol in het stimuleren van laagtaalvaardige ouders om hun kinderen (blijven) te laten deelnemen aan taalstimulerende activiteiten?

Samenvatting

Taalontwikkeling van jonge kinderen (0-4 jaar) is van grote invloed op de lees- en schrijfvaardigheid. Ouders spelen een cruciale rol in de taalontwikkeling van hun kinderen, maar de mogelijkheden voor taalontwikkeling zijn niet gelijk verdeeld over de verschillende gezinnen. Om kinderen in taalarme thuisomgevingen gelijke kansen te bieden, kan extra ondersteuning helpen. Zo kunnen programma's voor voorschools onderwijs de taalontwikkeling van kinderen ondersteunen, met name in gezinnen waar dit niet vanzelfsprekend is. In Nederland betreft dit ongeveer 1 op de 9 ouders die laaggeletterd zijn, zowel ouders met een Nederlandse achtergrond (NT1), als ouders met een niet-Nederlandse achtergrond (NT2). Ouders die hun kinderen deel laten nemen aan taalstimulerende activiteiten hebben deze activiteiten via hun sociale netwerk weten te vinden.

Dit onderzoek wil inzichten en instrumenten aanreiken om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk ouders, voor wie het bieden van een taalrijke omgeving minder vanzelfsprekend is, gestimuleerd worden om hun kinderen naar taalstimulerende activiteiten te brengen. Taalstimulerende activiteiten worden vaak alleen in het Nederlands aangeboden. Daarom richt dit onderzoek zich specifiek op deelname aan taalstimulerende activiteiten voor de ontwikkeling van Nederlandse taalvaardigheid bij kinderen.

De doelgroep van dit onderzoek zijn ouders van kinderen jonger dan 4 jaar, inclusief zwangerschap, die beperkte basisvaardigheden hebben, een lage sociaaleconomische status, weinig inkomen en/of in aanhoudende armoede leven.

Het onderzoek bestaat uit drie delen, waarbij in elk deel verschillende aspecten van de onderzoeksvraag worden onderzocht. Het eerste deel bestaat uit deskresearch waarbij literatuur wordt onderzocht om te bepalen welke factoren bekend zijn die laaggeletterde ouders beïnvloeden. Het tweede en derde deel bestaan uit focusgroepen met respectievelijk ouders en professionals om inzicht te krijgen in hun perspectieven en ervaringen. De studie maakt gebruik van een verscheidenheid aan professionals, zoals bibliothecarissen en gezondheidswerkers, en de ouders komen uit verschillende culturele subgroepen.

De literatuur toont aan dat het faciliteren van ontmoeting en gesprek tussen ouders en het inzetten van bruggenbouwers en ervaringsdeskundigen kan bijdragen aan bewustwording en deelname aan aanbod. Ook laagdrempelige benadering, informatie in meerdere talen, randvoorwaarden zoals locatie en groepsgrootte, veiligheid en klik met leidsters/PM'ers en voldoende bestaanszekerheid zijn belangrijk voor ouders om te kiezen voor bepaald aanbod. Voor NT2-ouders is er behoefte aan positieve aandacht voor meertaligheid, het betrekken van migrantenorganisaties en aandacht voor culturele verschillen en inclusiviteit. Ook het opbouwen van een vertrouwensband en het vergroten van zelfvertrouwen en kennis over opvoeding en taalontwikkeling van ouders zijn belangrijk.

Ouders vinden de taalontwikkeling van hun kinderen de belangrijkste reden om deel te nemen aan taalstimulerende activiteiten. Dit geldt voor zowel NT1- als NT2-ouders. Ze willen voorkomen dat hun kinderen een taalachterstand oplopen en hopen dat hun kinderen zich kunnen ontwikkelen binnen de Nederlandse samenleving. NT2-ouders zijn niet altijd bewust van hun eigen rol bij de taalontwikkeling van hun kinderen. Een vertrouwde sfeer en een welkom en veilig klimaat stimuleren ouders om deel te nemen aan taalstimulerende activiteiten.

In een minder taalrijke omgeving zijn vertrouwde mensen in iemands netwerk, zoals familie, vrienden en andere ouders, cruciaal voor zowel NT1 (Nederlands als moedertaal) als NT2 (andere moedertaal) ouders. Belangrijk voor deelname aan activiteiten is dat er geen of lage kosten aan verbonden zijn en dat de locatie waar de activiteit plaatsvindt makkelijk te bereiken is. Ouders die wel meedoen zijn positief over de activiteiten, sommige ouders doen mee, anderen gebruiken de tijd dat hun kind deelneemt aan een activiteit om een moment voor zichzelf te hebben. Een drempel om zelf mee te doen met de activiteiten is het niet goed genoeg machtig zijn van de Nederlandse taal of het gevoel van te weinig deskundig zijn om met de gebruikte materialen te werken. NT2-ouders voelen zich daarnaast vaak geïsoleerd door een kleiner netwerk of een gebrek aan aanwezigheid van familie en vrienden. Zij vertrouwen op contactpersonen van organisaties die zich richten op gelijke kansen voor kinderen of aanbieders van kinderopvang, die advies, informatie en een luisterend oor bieden. De rol van contactpersonen zoals taalmaatjes, zorgverleners en maatschappelijk werkers is cruciaal voor NT2-ouders, die mogelijk geen toegang hebben tot hun eigen netwerken voor hulp en steun. Ouders nemen in eerste instantie adviezen aan van mensen uit hun eigen sociale omgeving, eerder dan van instanties, die worden niet altijd vertrouwd.

De geïnterviewde professionals geven aan dat het moeilijk is om zowel NT1- als NT2-ouders te bereiken, en dat persoonlijk contact essentieel is om hun vertrouwen te winnen. Daarnaast zijn sociale netwerken rondom ouders belangrijk om ouders te stimuleren, maar NT2-ouders hebben

vaak geen relevante connecties, waardoor ze moeilijker te bereiken zijn. Professionals willen het netwerk van NT2-ouders uitbreiden door persoonlijke contacten te leggen, hen voor te stellen aan andere ouders en sleutelpersonen in te schakelen. Zij geloven ook dat rolmodellen essentieel zijn om het belang van taal en geletterdheid aan ouders te laten zien, met name aan NT2-ouders die andere gewoonten en gebruiken kunnen hebben. Professionals volgen het VAT-model, dat inhoudt dat de ouders worden gevolgd, met elkaar in contact komen en vervolgens input leveren, zodat de professional de ouder diensten aanbiedt die aan hun specifieke behoeften voldoen. In het algemeen zijn persoonlijk contact, modelvorming en begrip voor culturele verschillen belangrijke aspecten van het stimuleren van ouders om hun kind te laten deelnemen aan taalstimulerende activiteiten.

Uit het onderzoek blijkt dat een netwerk van ouders essentieel is, aangezien ouders die op de hoogte zijn van de mogelijkheden hun kinderen eerder zullen aanmoedigen om deel te nemen aan taalstimulerende activiteiten. Bovendien voelen ouders zich meer op hun gemak als ze een vertrouwd persoon kennen die hen kan helpen toegang te krijgen tot de activiteiten. Professionals moeten ervoor zorgen dat ouders toegang hebben tot deze activiteiten door rekening te houden met de timing, de kosten en de locatie. Ook is het belangrijk dat aanbod vrijblijvend is. Organisaties zetten om ouders te bereiken vaak sleutelpersonen in die kennis hebben van de taal en cultuur van de ouders. Daarbij is het van belang dat er korte lijntjes zijn en er weinig personeelwisselingen plaatsvinden.

Er zijn ook enkele verschillen tussen NT1- en NT2-ouders; de laatste voelen zich onzekerder over hun taalvaardigheid en gaan daardoor niet vaak met hun kinderen naar taalstimulerende activiteiten. Daarnaast denken NT1-ouders dat VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie en Opvang) eerder voor ouders met een migratieachtergrond is dan voor henzelf. Het creëren van een netwerk van ouders, het tonen van voorbeelden en het gebruik van mond-tot-mondreclame zijn enkele strategieën om ouders bewust te maken. Het aanbod moet voldoen aan de wensen en mogelijkheden van ouders, met betrekking tot de locatie, de openingstijden en de kosten. Ook is het essentieel om een inclusieve, cultureel gevoelige aanpak te hanteren om ouders te bereiken en te betrekken, ongeacht hun culturele achtergrond, en ervoor te zorgen dat zij zich comfortabel en erkend voelen in het programma.

Het is belangrijk om ouders actief te betrekken, een vertrouwde omgeving te creëren en samenwerking met partners te bevorderen. Het aanbod moet ook aansluiten bij de ontwikkeling van ouders en de mogelijkheid bieden om in de eigen taal te communiceren. Het verspreiden van kennis, het monitoren van activiteiten en het betrekken van gastouders zijn ook aanbevelingen.

Het is aan te bevelen de kennis die uit dit onderzoek wordt opgehaald breed te verspreiden bij organisaties die werken met ouders van jonge kinderen.

Voor vervolgonderzoek wordt onder andere voorgesteld om het netwerk van laaggeletterde ouders te vergroten en te onderzoeken hoe ouders kunnen worden bereikt en gestimuleerd om deel te nemen, zelfs als ze te veel andere zaken aan hun hoofd hebben. Verder wordt aanbevolen om in te zetten op kwalitatief goed aanbod en dit te monitoren, en daarnaast in hoeverre professionals voldoende kennis hebben van het aanbod en hoe professionals het persoonlijk contact met de ouders concreet kunnen bewerkstelligen.